

Sygn. akt I ACa 707/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Waldemar Kryślak
Sędziowie:	SA Ewa Staniszevska SA Marek Górecki (spr.)
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2012 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko H. J., A. J., Z. P., J. J. (1), P. W.

o ustalenie

na skutek apelacji pozwanego H. J. i P. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 23 maja 2012 r., sygn. akt IX GC 539/11

I. zmienia zaskarżony wyrok i:

1. oddala powództwo;
2. zasądza od powódki solidarnie na rzecz pozwanych 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od powódki solidarnie na rzecz pozwanych H. J. i P. W. 81.150 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego

Ewa Staniszevska Waldemar Kryślak Marek Górecki

I ACa 707/12

UZASADNIENIE

Powódka - (...) Spółka Akcyjna w W. - wniosła pozew przeciwko pozwany: H. J., A. J., J. J. (1), Z. P., P. W., domagając się ustalenia, że w razie zbycia udziałów, jakie posiada w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P., w szczególności w razie sprzedaży tych udziałów albo wniesienia tych udziałów tytułem wkładu niepieniężnego do innej

spółki kapitałowej, powódka nie podlega ograniczeniom wynikającym z § 15 umowy spółki (...), w tym: na powódce nie spoczywa obowiązek uzyskania zgody zarządu albo rady nadzorczej na zbycie udziałów, jak również pozwanym lub osobom trzecim nie przysługuje prawo pierwokupu udziałów bądź prawo pierwszeństwa nabycia udziałów, za cenę wskazaną w § 15 ust 4 umowy spółki (...). Powódka wniosła również o solidarne zasądzenie od pozwanych na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych. Powódka wskazała, że konieczność wystąpienia z niniejszym pozwem wynika ze sporu, który zaistniał między (...) spółki (...), dotyczącego zasad zbywania udziałów w tej spółce przez powódkę.

Pozwani H. J. oraz P. W. w odpowiedzi na pozew wniosli o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 23 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu ustalił, że powódka w razie zbycia udziałów, jakie posiada w spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., w szczególności w razie sprzedaży tych udziałów albo wniesienia tych udziałów tytułem wkładu niepieniężnego do innej spółki kapitałowej, nie podlega ograniczeniom wynikającym z § 15 umowy spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., w tym: na powodzie nie spoczywa obowiązek uzyskania zgody zarządu albo rady nadzorczej spółki (...) na zbycie udziałów, a pozwanym lub osobom trzecim nie przysługuje prawo pierwokupu udziałów bądź prawo pierwszeństwa nabycia udziałów, za cenę wskazaną w § 15 ust. 4 umowy spółki (...) sp. z o.o. w P. i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Podstawą tego orzeczenia były następujące ustalenia faktyczne:

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (dalej (...) S.A.) została utworzona na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 września 1996 r. w sprawie przekształcenia państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej(...) z siedzibą w W. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Wpisu do rejestru przedsiębiorców dokonano w dniu 30 października 1996 r. Do dnia 7 października 2005 r. Skarb Państwa był jedynym akcjonariuszem spółki (...) S.A. Na dzień wniesienia pozwu udział Skarbu Państwa przekracza 50% kapitału zakładowego tej spółki.

Dnia 21 grudnia 1993 r. Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w W. zawarło umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w P. na następujących warunkach:

- zgodnie z § 14 ust. 1 pracownicy spółki, zwani dalej uprawnionymi, którzy byli udziałowcami (...) sp. z o.o. w dniu jej rejestracji i pozostają nimi nadal, mają prawo, w ciągu jednego roku licząc od dnia rejestracji spółki, do pierwszeństwa przy nabyciu udziałów zbywanych przez (...),

- zgodnie z § 14 ust. 2 pierwszeństwo przed osobami trzecimi w nabyciu udziałów zbywanych przez (...), co do których osoby uprawnione w ust. 1 § 14 nie zgłoszą chęci ich zakupu, przysługuje wspólnikowi zagranicznemu;

- zgodnie z § 15 ust. 1 zd. 1. zbycie, zastawienie lub inne obciążenie „prawem trzeciego” udziałów w spółce dla swej ważności wymaga zgody wyrażonej na piśmie Zarządu Spółki. W przypadku, gdy z zamiarem zbycia lub obciążania udziału występuje wspólnik będący członkiem zarządu, zgodę na powyższe wyraża Rada Nadzorcza w drodze uchwały podjętej większością głosów,

- zgodnie z § 15 ust. 2 w przypadku zbycia udziałów, pozostałym wspólnikom łącznie ze wspólnikiem zagranicznym przysługuje prawo pierwokupu przed innymi nabywcami, przy czym co do udziałów zbywanych przez (...) § 14 stosuje się odpowiednio,

- zgodnie z § 15 ust. 3 strony postanowiły, że wspólnicy chcący zbyć udziały w spółce zgłaszają pisemnie swój zamiar zarządowi spółki, który niezwłocznie oferuje ich nabycie pozostałym udziałowcom spółki z zastosowaniem paragraf 14 w odniesieniu do udziałów (...), przy czym:

b) jeśli w terminie jednego miesiąca od zgłoszenia zamiaru zbycia do zarządu spółki wspólnicy nie skorzystają z prawa pierwokupu, zarząd spółki w ciągu następnego miesiąca wskazuje nabywcę również spośród osób trzecich;

c) jeśli w terminie dwóch miesięcy od zgłoszenia zamiaru zbycia udziałów zarząd spółki nie wskaże nabywcy, wspólnik ma prawo zbyć swoje udziały na wolnym rynku.

- zgodnie z § 15 ust. 4 cena kupna - sprzedaży udziałów spółki określona jest:

a) pomiędzy wspólnikami - według wartości księgowej z ostatniego bilansu rocznego spółki nie uwzględniając zysku z transakcji w toku (niezakończonych i nierozliczonych)

b) pomiędzy wspólnikami a osobami trzecimi cenę kupna udziałów określa umowa cywilno -prawna.

- zgodnie z § 15 ust. 5 (...) S.A. zachowa co najmniej 35% udziałów spółki przez okres pięć lat od daty rejestracji spółki i co najmniej 15% przez okres dziesięciu lat od daty rejestracji spółki,

- zgodnie z § 15 ust. 6 w przypadku, gdy chętnych, uprawnionych do prawa pierwokupu jest więcej niż udziałów oferowanych do sprzedaży, nabywców udziałów wskazuje Zarząd, kierując przy podjęciu uchwały przede wszystkim słusznym interesem Spółki i zasadą równouprawnienia wspólników w ich prawach do nabycia udziałów zbywanych (§14 stosuje się odpowiednio). W przypadku gdy z ofertą zakupu zbywanych udziałów wystąpią również członkowie zarządu, wyboru nabywców dokonuje Rada Nadzorcza w drodze uchwały podjętej większością 2/3 głosów.

Wspólnikami w (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. są: (...) S.A. (2.525 udziałów o łącznej wartości nominalnej 1.515.000 zł), H. J. (3.523 udziałów o łącznej wartości nominalnej 2.113.800 zł), P. W. (2 udziały o wartości nominalnej 1.200 zł), A. J., Z. P., J. J. (1) (każdy po 1 udziale o wartości nominalnej 600 zł).

W dniu 14 marca 2003 r. Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) sp. z o.o. w P.:

a) uchwałą nr 18 zmieniło treść umowy spółki poprzez wykreślenie § 14 w całości.

b) uchwałą nr 19 zmieniło treść § 15 w następujący sposób:

- wykreślono treść ust. 1, który otrzymał brzmienie: „Zbycie, zastawienie udziałów w spółce dla swej ważności wymaga pisemnej zgody Zarządu Spółki. W przypadku, gdy z zamiarem zbycia lub obciążenia udziału występuje wspólnik będący członkiem zarządu, zgodę na powyższe podejmuje Rada Nadzorcza w drodze uchwały podjętej zwykłą większością głosów;

- wykreślono treść ust. 2, który otrzymuje brzmienie: „W przypadku zbycia udziałów, pozostałym wspólnikom przysługuje prawo pierwokupu przed innymi nabywcami”;

- wykreślono treść ust. 3, który otrzymuje brzmienie: „Wniosek do Zarządu, o wyrażenie zgody na zbycie udziałów, dla swej ważności wymaga formy pisemnej”;

- dodano ust. 3a w brzmieniu: „zarząd w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku powiadamia pisemnie pozostałych wspólników o możliwości nabycia udziałów”;

- dodano ust. 3b w brzmieniu: „Jeżeli w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania zawiadomienia wspólnicy nie skorzystają z prawa pierwokupu, Zarząd w ciągu następnego miesiąca wskazuje nabywcę spośród osób trzecich”;

- dodano ust. 3c w brzmieniu: „Jeżeli w terminie określonym w pkt 3b zarząd nie wskaże nabywcy wspólnik ma prawo zbyć swoje udziały każdej osobie trzeciej”;

- wykreślono ust.5, który otrzymał brzmienie: (...) S.A. zachowa co najmniej 35% udziałów przez okres pięć lat od daty rejestracji spółki i co najmniej 15% przez okres dziesięciu lat od daty rejestracji spółki;

- wykreślono treść ust. 6, który otrzymał brzmienie: „W przypadku gdy chętnych, uprawnionych do prawa pierwokupu jest więcej niż udziałów oferowanych do sprzedaży, nabywców udziałów wskazuje Zarząd. W przypadku gdy z ofertą

zakupu zbywanych udziałów wystąpią również członkowie Zarządu, wyboru nabywców dokonuje Rada Nadzorcza w drodze uchwały podjętej większością 2/3 głosów”.

Pismem z dnia 30 września 2008 r., (...) S.A. - w odpowiedzi na złożoną ofertę nabycia 2.525 udziałów w spółce (...) - poinformowała prezesa zarządu spółki (...), że co prawda zamierza w ramach reorganizacji zaangażowania kapitałowego zbyć posiadane udziały w spółce (...), jednak po cenie rynkowej a nie stosownie do postanowień § 15 umowy spółki (...). (...) S.A. wskazał, że podlega przepisom UKP, a w szczególności art. 19 powołanej ustawy, zgodnie z którym właściwym trybem sprzedaży jest przetarg publiczny.

W piśmie z dnia 17 grudnia 2008 r. (...) S.A. zaoferowała prezesowi zarządu spółki (...) P. W. negocjacje cenowe, które będą mogły się rozpocząć po zmianie umowy spółki (...) i uzyskaniu od pozostałych (...) spółki (...) oświadczeń o rezygnacji z przysługującego im prawa pierwszeństwa do nabycia udziałów spółki.

(...) S.A. podjęła decyzję o uruchomieniu procesu konsolidacji (poprzez inkorporację) spółek serwisowych wchodzących w skład grupy kapitałowej(...)oraz działania zmierzające do zbycia udziałów w (...) sp. z o.o. W dniu 16 czerwca 2010 r. zarząd (...) S.A. ustalił, że konsolidacja zostanie przeprowadzona przez spółkę (...) sp. z o.o., która zmieni nazwę na (...) sp. z o.o. W koncepcji przedstawionej przez zarząd (...) S.A. konsolidacja spółek wykonawczych i projektowych Grupy (...) opierała się na wniesieniu aportem do Spółki (...) sp. z o.o. ((...) sp. z o.o.) posiadanych przez (...) S.A. udziałów w spółkach: (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o.

W przedstawionych planach zarząd (...) S.A. zaznaczył, że możliwe będzie rozważenie wniesienia również akcji/ udziałów spółek: (...) S.A., (...) S.A., (...) P. sp. z o.o., (...) S.A., (...) sp. z o.o., po uprzednim spełnieniu wymaganych przepisami prawa w tym zakresie warunków, w tym uzyskania stosownych zgód korporacyjnych. Powyższe plany zostały zaakceptowane przez akcjonariuszy (...) S.A. Strategia (...) w perspektywie roku 2015 dzieli strukturę zaangażowania kapitałowego (...) S.A. w spółkach prawa handlowego na trzy grupy: spółki strategiczne, podstawowe oraz pozostałe. W strategii zaznaczono, że podmioty zakwalifikowane do grupy spółek pozostałych przeznaczone są do zbycia. W grupie tej wymieniono (...) sp. z o.o. z siedzibą w P..

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie (...) S.A. w dniu 28 lipca 2010. wyraziło zgodę na objęcie przez (...) S.A. nowych udziałów o łącznej wartości 2.000.000 zł w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki (...) sp. z o.o. w W.. W dniu 21 grudnia 2010 r. podjęło uchwałę nr(...) (...), w której wyrażono zgodę na zbycie udziałów - w ramach podwyższenia kapitału zakładowego spółki (...) sp. z o.o. - w niżej wymienionych spółkach: 39.220 udziałów w spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w Z. (100% (...) S.A.), 9.244 udziałów w spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w Podgórskiej W. (100% (...) S.A.), 39.751 udziałów w spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. (88,83% (...) S.A.), 23.500 udziałów w spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. (100% udziałów (...) S.A.).

W dniu 10 marca 2011 r. (...) S.A. skierowała pismo do A. J., Z. P., J. J. (1), P. W., zarządu (...) sp. z o.o., H. J., w którym poinformowała, że w związku z konsolidacją obejmującą spółki serwisowe, podjęła działania zmierzające do zbycia udziałów w spółce (...) sp. z o.o. oraz wskazała, że przeprowadzone na jej zlecenie analizy prawne dają podstawy do twierdzenia, że (...) nie podlega ograniczeniom w zbywaniu udziałów wynikającym z § 15 umowy spółki z uwagi na normy prawne wynikające z ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji oraz niezależnie od tego - z uwagi na możliwość kwalifikacji uprawnienia z § 15 ust. 2 umowy spółki (...), jako prawa pierwokupu w rozumieniu kodeksu cywilnego (a nie prawa pierwszeństwa nabycia udziałów). W piśmie wskazano, że ma ono na celu doprowadzenie do ustalenia wspólnego stanowiska. W odpowiedzi na pismo z dnia 10 marca 2011 r. pozwani P. Wiłczyński i H. J. w odrębnych pismach - wskazali, że postanowienia umowy spółki w § 15 są dla stron wiążące i nie jest możliwe zbycie udziałów niezgodnie z trybem przewidzianym w umowie spółki, albowiem § 15 wyłącza zastosowanie regulacji określonych w ustawie z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji. Pozostali pozwani, tj. A. J., Z. P. oraz J. J. (1) nie odpowiedzieli na pismo z dnia 10 marca 2011 r.

(...) S.A. nie zleciła wyceny udziałów (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., ponieważ nie ma pewności, czy istnieje możliwość zbycia tych udziałów z pominięciem procedury wskazanej w § 15 umowy spółki (...). (...) S.A. uzależnia zwołanie

walnego zgromadzenia, na którym uzyska zgodę na wniesienie aportem ww. udziałów od rozstrzygnięcia Sądu w przedmiocie ustalenia związania (...) S.A. § 15 umowy spółki (...).

Na gruncie ustalonych okoliczności faktycznych Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne.

Analizując w pierwszej kolejności, czy powódka posiada interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 kpc, Sąd stwierdził, że pojęcie to oznacza obiektywną, według rozumnej oceny, niepewność stanu prawnego lub prawa. Zachodzi ona wówczas gdy rezultaty samej wykładni językowej nie dają jednoznacznego rezultatu czy dana norma prawna obejmuje zakresem swojego zastosowania stosunek prawny, w którym znajduje się powód, albo w jaki sposób norma prawna kształtuje ten stosunek prawny, a strona przeciwna, która jest powiązana z powodem tym stosunkiem prawnym zakwestionowała przed wytoczeniem powództwa uprawnienie powoda z niego wynikające. Interesu prawnego w żądaniu ustalenia nie można zakwestionować, gdy ma ono znaczenie co prawda dla przyszłych (możliwych), ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych i praw (sytuacji prawnej) podmiotu występującego z żądaniem ustalenia. Powództwo o ustalenie prawa lub stosunku prawnego jest możliwe nie tylko wówczas gdy interes prawny wynika z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, ale także gdy zmierza do zapobieżenia temu zagrożeniu. Powód musi udowodnić w procesie o ustalenie, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie, stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między tymi stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy podniósł, że powódka nie może uzyskać ochrony swoich praw w drodze powództwa o świadczenie. Przedmiotem sporu nie jest to, czy udziały zostały zbyte, lecz to jaki tryb jest właściwy dla zbycia udziałów. Powódka wykazała, że jest udziałowcem (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., oraz że § 15 umowy tejże spółki, reguluje kwestie związane ze zbyciem udziałów spółki odmiennie niż to wynika z przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 118, poz. 561 ze zm., dalej UKP). Między stronami istnieje kilkuletni spór, odnośnie tego, czy powódka jest związana - jako spółka Skarbu Państwa - regulacją umowną czy ustawową. Sąd badając zaś przepisy UKP doszedł do przekonania, że ich interpretacja wymaga zastosowania nie tylko wykładni językowej, ale również systemowej oraz funkcjonalnej, zaś ich zastosowanie do stanu faktycznego niniejszej sprawy może stwarzać obiektywne trudności, ze względu na jej złożoność i pojawiającą się problematykę intertemporalną. W sprawie istniała więc obiektywna niepewność co do treści stosunku prawnego, w którym powódka się aktualnie znajduje. Skoro ta niepewność pozostawała aktualna i dotyczyła istniejącego stosunku prawnego, nie było konieczne podjęcie wiążącej decyzji - ze strony powódki - o zbyciu udziałów. Wystarczające jest, że obiektywna niepewność istnieje co do wzajemnych praw i obowiązków współników w stosunku spółki. Niesłusznie pozwani zarzucali, że interes prawny po stronie powódki zachodziłby wtedy, gdyby zostały podjęte wiążące decyzje co do zbycia udziałów w spółce (...). W istocie czynności podejmowane w celu zbycia udziałów, nie wpływałyby w żaden sposób na stosunek prawny, w którym istnieje niepewność (tj. nie wpływałyby na uprawnienia i obowiązki płynące z § 15 umowy spółki). Podejmowanie przez powódkę kolejnych czynności wpływających na stopień zaawansowania „procesu prowadzącego do zbycia udziałów”, zwiększałyby jedynie jej koszty związane z realizacją zamiaru rozporządzenia udziałami. Im więcej działań przygotowawczych powódka by podjęła, tym większe byłoby jej zaangażowanie ekonomiczne i prestiżowe. Z kolei ostateczny akt, kończący omawiany tu proces, tj. akt rozporządzenia udziałami, dotyczyłby co prawda sfery normatywnej ale nie tej, w której istnieje niepewność prawa. Akt ten kreowałby kolejny stosunek prawny, w którym zachodziłaby niepewność.

Przechodząc do kwestii zasadniczej, tj. ustalenia zakresu zastosowania do przedstawionego wyżej stanu faktycznego przepisów UKP Sąd Okręgowy wskazał, że powódka została utworzona stosownie do przepisów ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji i przedsiębiorstw państwowych, na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów dnia 30 września 1996r. w sprawie przekształcenia państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej (...) z siedzibą w W. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, wpis do rejestru przedsiębiorców (rejestru handlowego) uzyskując w dniu 30 października 1996 r. Zgodnie z art. 60 ust. 1 UKP przepisy ustawy stosuje się do spółek, w których jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa, tworzonych na zasadach określonych w przepisach o prywatyzacji

przedsiębiorstw państwowych, jeżeli zostały wpisane do rejestru przedsiębiorców przed dniem wejścia w życie ustawy. Nie zgodził się Sąd Okręgowy z zarzutem pozwanych, że w świetle tego przepisu Skarb Państwa musi być w spółce powstałej na gruncie starych przepisów jedynym akcjonariuszem przez cały czas jej trwania, a nie jedynie w chwili wejścia w życie przepisów UKP. Stanowisko to nie uwzględnia umiejscowienia art. 60 w dziale VII UKP, zatytułowanym „Przepisy szczególne, przejściowe i końcowe”. Sąd nie ma wątpliwości, że przepis art. 60 UKP jako przepis intertemporalny należy rozumieć w ten sposób, że UKP ma zastosowanie nie tylko do spółek powstałych po wejściu w życie UKP, ale także do spółek powstałych na gruncie ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Gdyby przyjąć, że spółka powstała na podstawie ustawy prywatyzacyjnej z 1990 r., aby stosować do niej przepisy UKP musi być jednoosobową spółką Skarbu Państwa przez cały okres jej trwania, a nie jedynie w chwili wejścia w życie UKP, doszłoby do sytuacji, w której wystarczyłoby zbycie jednego udziału lub akcji spółki, aby przepisy UKP nie miały zastosowania do takiej spółki. Brak jest racjonalnego uzasadnienia do różnicowania sytuacji prawnej spółek powstałych na gruncie UKP oraz spółek powstałych na podstawie ustawy prywatyzacyjnej z 1990 r. ze względu na kryterium zbycia jednego udziału, czy akcji.

Z kolei drugi zarzut odwołujący się do tego, iż powodowa spółka nie powstała przed dniem wejścia w życie ustawy należało odrzucić z tego względu, że wpis powódki do rejestru miał miejsce w dniu 30 października 1996 r., a zgodnie z art. 77 UKP wchodziła ona w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, pomijając przepisy art. 4,25,39,48-50,63 i 70-73 oraz rozdział 2 działu N, które wchodziły w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia – w dniu 23 października 1996 r. Pozostałe przepisy ostatecznie zaczęły obowiązywać w dniu 8 kwietnia 1997 r. Bez wątpienia w art. 60 ust. 1 UKP chodzi o datę, w której weszły w życie już wszystkie przepisy ustawy, a nie tylko niektóre, skoro artykuł ten operuje zwrotem „przed dniem wejścia w życie ustawy”. Skoro do dnia 7 października 2005 r. Skarb Państwa był jedynym akcjonariuszem powodowej spółki, oznacza to, że w dniu wejścia w życie UKP warunek ten był spełniony. Powodowa spółka jest zatem podmiotem podlegającym przepisom UKP.

Powódka podjęła działania zmierzające do zbycia wszystkich udziałów w spółce (...). W świetle zgromadzonego w sprawie materiału wynika, iż jej głównym celem jest wniesienie aportem posiadanych udziałów w spółce (...) do innej spółki prawa handlowego, lub sprzedaż tych udziałów. Zgodnie z art. 19 ust. 1 UKP spółka powstała w wyniku komercjalizacji, w której ponad połowa ogólnej liczby akcji należy do Skarbu Państwa, co do zasady sprzedaje składniki aktywów trwałych w rozumieniu przepisów o rachunkowości, których wartość przekracza równowartość w złotych kwoty 5.000 euro, w drodze przetargu. Nie było przedmiotem sporu, iż powódka posiadała 2.525 udziałów o łącznej wartości nominalnej 1.515.000 zł w spółce (...). Nie było również sporne, iż powódka na dzień wniesienia pozwu Spółka (...) jest spółką akcyjną, w której udział Skarbu Państwa przekracza 50% kapitału zakładowego. Na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości Sąd uznał, że udziały w spółce (...) są aktywami trwałymi jako postać inwestycji długoterminowych (długoterminowe aktywa finansowe).

Badając zgodność art. 19 UKP z § 15 umowy spółki, stwierdził, że § 15 umowy spółki kreuje następujące ograniczenia w zbywaniu udziałów spółki: zakazuje (tylko) powódce zbycia określonych pakietów udziałów w określonych okresach (§ 15 pkt 5), uzależnia ważność zbycia udziałów od pisemnej zgody zarządu (§ 15 ust. 1), przewiduje specjalny obligatoryjny tryb zbycia udziałów, w którym pierwszeństwo ich nabycia mają w pierwszej kolejności wspólnicy, w drugiej kolejności osoby wskazane przez zarząd, a dopiero potem osoby wskazane przez zbywającego udziały, ogranicza swobodę wyboru kontrahenta w sytuacji, w której wspólników ubiegających się o udziały jest więcej niż udziałów oferowanych do sprzedaży (§ 15 ust.6).

Sąd uznał, że tryb przetargu publicznego jest nie do pogodzenia z obligatoryjnym trybem zbycia udziałów, w którym pierwszeństwo ich nabycia mają w pierwszej kolejności wspólnicy (po preferencyjnej cenie określonej według wartości księgowej z ostatniego bilansu nie uwzględniając transakcji w toku). Stanowisko takie prezentowane jest zarówno w piśmiennictwie jak i orzecznictwie. W ocenie Sądu z treścią art. 19 ust. 1 sprzeczny pozostawał także określony w § 15 zbycia udziału bez zgody zarządu spółki (...). Co prawda zapis ten nie może wyłączać kognicji sądu rejestrowego (art. 182 §3-5 ksh), nie może więc wyłączyć zbywalności udziałów w całości - jednak również sytuację w której zbywalność udziałów zostaje ograniczona do ważnych przyczyn (a o takich mowa w art. 182 §3 k.s.h.) należy uznać za niedopuszczalną. W świetle bowiem art. 19 ust. 1, jak i całej UKP, zbycie majątku spółki Skarbu Państwa w trybie

przetargu publicznego może nastąpić w każdym czasie i bez żadnych ograniczeń, co do przyczyn. Tryb zbywania majątku na podstawie art. 19 ust. 5 UKP jest szczegółowo i wyczerpująco uregulowany w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 lutego 2007 r. w sprawie określenia sposobu i trybu organizowania przetargu na sprzedaż składników aktywów trwałych przez spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji (Dz. U. z dnia 20 lutego 2007 r.). W związku z tym, że regulacja ta jest wyczerpująca, nie ma w niej miejsca na wprowadzanie jakichkolwiek dodatkowych ograniczeń, albo dodatkowych procedur w szczególności polegających na uzyskaniu zgody podmiotu trzeciego, jakim jest zarząd innej spółki, w której spółka Skarbu Państwa posiada udziały.

Dalej Sąd przyjął, że literalna wykładnia art. 19 UKP zdaje się przemawiać, że przepis ten nie przewiduje ograniczeń dla wnoszenia aportów do innej spółki. Przyjęcie jednak, że forma zbycia udziałów jaką jest ich wniesienie tytułem aportu nie podlega ograniczeniom określonym w art. 19 UKP, byłoby trudne do pogodzenia z celem tej regulacji, którym jest ochrona interesu Skarbu Państwa oraz uzyskanie jak najwartościowszego ekwiwalentu przez Skarb Państwa w przypadku zbycia majątku, jakim są udziały. Poza tym tryb przetargowy ma doprowadzić do tego, aby cena uzyskana za zbywany majątek państwowy była jak najkorzystniejsza. Bez żadnych wątpliwości w przypadku sprzedaży zasadą jest tryb przetargowy w związku z czym § 15 umowy spółki, w zakresie w jakim stanowi o omawianym uprawnieniu wspólników, będzie zawsze nieskuteczny. Brak racjonalnych przesłanek by ochronę interesu Skarbu Państwa wyłączać wtedy, gdy skomercjalizowana spółka ma zamiar wnieść aportem posiadane udziały do innej spółki. W przypadku skorzystania z prawa pierwszeństwa określonego w § 15 umowy spółki, nie tylko doszłoby do wniesienia udziałów tytułem wkładu, ale ostatecznie do zawarcia umowy sprzedaży, między powodem, a jednym ze wspólników bądź osobą trzecią gdyby wspólnicy wyrazili woli nabycia udziałów. Doszłoby więc do czynności, co do której był przewidziany w art. UKP tryb przetargowy. Przepis ten wyłącza możliwość zawarcia umowy sprzedaży poza trybem przetargowym lub trybem przewidzianym w rozporządzeniu. Na skutek skorzystania z uprawnienia określonego w § 15 umowy spółki (...) doszłoby właśnie do zawarcia umowy sprzedaży z pominięciem rygorów określonych w art. 19 ust. 1 oraz ust. 5 UKP. Zawarcie takiej umowy sprzedaży, byłoby zgodnie z art. 58 § 1 nieważne, skoro doszłoby do niej w trybie nieprzewidzianym prawem.

Chybiony okazał się zarzut pozwanych odwołujący się do art. 67 UKP, zgodnie z którym skutki prawne czynności dokonanych przed dniem wejścia w życie ustawy ocenia się według przepisów dotychczasowych. Jest to przepis intertemporalny tylko dla czynności prawnych z zakresu prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego, a zawarcie umowy spółki (...) nie było taką czynnością. Stanowisko pozwanych, że norma ta obejmuje swoim zakresem również czynności cywilnoprawne jest całkowicie błędne albowiem nie bierze pod uwagę, ani materii regulowanej przez UKP, ani innych przepisów tej ustawy, a w szczególności art. 64 UKP. Stanowi on, że w sprawach wszczętych na podstawie dotychczasowych przepisów rozdziału 4 ustawy (UKP) i nie zakończonych wydaniem zarządzenia o postawieniu przedsiębiorstwa państwowego w stan likwidacji stosuje się przepisy dotychczasowe. Art. 64 i 67 UKP należy interpretować łącznie – pierwszy odnosi się do tego, jakie przepisy mają być stosowane w postępowaniach prywatyzacyjnych wszczętych pod rządami poprzednio obowiązującej ustawy, zaś art. 67 UKP normuje kwestię tego jakie przepisy zastosować do oceny skutków prawnych czynności podjętych w postępowaniach prywatyzacyjnych. W art. 67 UKP mowa jest o skutkach czynności prawnych, a nie o samych czynnościach prawnych. W niniejszej sprawie chodzi zaś o to, jakie przepisy stosować do czynności prawnej (tj. umowy spółki).

Nieskuteczna była też próba odwołania się do § 27 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lutego 2007r. w sprawie określenia sposobu i trybu organizowania przetargu na sprzedaż składników aktywów trwałych przez spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji. Przepis ten przewiduje możliwość sprzedaży udziałów na warunkach i w trybie odmiennym niż przewidziany w UKP, o ile warunki i odmienny niż przetarg publiczny tryb sprzedaży określa uchwała walnego zgromadzenia lub statut (umowa) spółki. Oczywiście jest, że w § 27 chodzi o statut (umowę) spółki powstałej w wyniku komercjalizacji, a nie o umowę spółki, w której spółka powstała w wyniku komercjalizacji ma udziały (czy akcje). Skoro przedmiotem badania w niniejszej sprawie jest § 15 umowy spółki (...), a nie postanowienia znajdujące się w statucie powódki, powoływanie się na § 27 rozporządzenie jest całkowicie chybione.

W kontekście § 27 pkt 1 powołanego rozporządzenia nietrafne jest również odwoływanie się przez pozwanych do zasady pacta sunt servanda. Umów należy dotrzymywać wtedy, gdy są wiążące dla stron. Skoro zaś - ze względu na

treść art. 19 UKP - § 15 umowy spółki jest nieskuteczny w zakresie, w jakim dotyczy powódki, związanej nadrzędnymi normami wynikającymi z (...) nie kreuje on dla powódki żadnych obowiązków. Nietrafne jest również powoływanie się na obowiązek lojalności wspólników, który nie uchyla przecież obowiązku działania zgodnie z prawem.

Nie przekonywał również argument, że art. 58 kc znajduje zastosowanie jedynie wtedy, gdy czynność prawna już w chwili zaistnienia jest sprzeczna z ustawą. Okoliczność, iż w niniejszej sprawie nie może być mowy o nieważności czynności prawnej (ze względu na pierwotną ważność umowy spółki) nie zmienia faktu, iż § 15 umowy nie może mieć zastosowania do powódki, w zakresie w jakim jest on sprzeczny z art. 19 UKP – o charakterze bezwzględnie obowiązującym.

Niezasadny okazał się również zarzut pozwanych dotyczący tego, iż powódka próbuje obejść art. 252 ksh z tego powodu iż § 15 został zmodyfikowany uchwałą nr 19 z dnia 14 marca 2003r., zaś powódka tej uchwały w odpowiednim terminie nie zaskarżyła. Przyznanie zarzutowi pozwanych waloru trafności, prowadziłoby do paradoksu, w którym przepisy rangi ustawowej nie mogłyby znaleźć zastosowania na skutek niezaskarżenia uchwały. W sytuacji upływu terminów określonych w art. 252 § 3 ksh doszłoby do nieodwracalnego wyłączenia stosowania bezwzględnie obowiązującej regulacji ustawowej, co jest nie do zaakceptowania.

W rozpatrywanej sytuacji uchwałą zmieniająca § 15 umowy spółki należałoby zakwalifikować nie jako nieważną, ale jako działanie, które nie wywołało wszystkich zamierzonych przez wspólników skutków prawnych, tj. nie wywołało skutków prawnych jedynie w stosunku do powódki i to w pewnym zakresie. Pozostali wspólnicy, którzy nie są spółkami Skarbu Państwa, o których mowa w art. 19 UKP, są bowiem nadal związani § 15 umowy spółki między sobą.

Odnosząc się w końcu do argumentu pozwanych o konieczności interpretacji art. 19 UKP zgodnie z zasadą demokratycznego państwa prawa Sąd stwierdził, że wykładnia prokonstytucyjna ma swoje granice i nie może kreować norm, których w danym akcie normatywnym po prostu nie ma. Sam art. 19 UKP jest pod względem językowym jasny, wykładnia tego przepisu nie prowadzi do uzyskania kilku możliwych rezultatów - nie ma więc możliwości zastosowania koncepcji wykładni prokonstytucyjnej, skoro ma ona charakter metadyrektywny. Na „godzenie konstytucyjnych wartości z przepisem” przychodzi bowiem czas, gdy z przepisu otrzymuje się kilka *prima facie* dopuszczalnych rezultatów wykładni, do czego na gruncie art. 19 UKP nie dochodzi.

W związku z powyższym Sąd w pkt I. wyroku z dnia 23 maja 2012r. ustalił, że powódka w razie zbycia udziałów, jakie posiada w spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., w szczególności w razie sprzedaży tych udziałów albo wniesienia tych udziałów tytułem wkładu niepieniężnego do innej spółki kapitałowej, nie podlega ograniczeniom wynikającym z § 15 umowy spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., w tym: na powodzie nie spoczywa obowiązek uzyskania zgody zarządu albo rady nadzorczej spółki (...) na zbycie udziałów, a pozwanym lub osobom trzecim nie przysługuje prawo pierwokupu udziałów bądź prawo pierwszeństwa nabycia udziałów, za cenę wskazaną w § 15 ust. 4 umowy spółki (...) sp. z o.o. w P..

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 105 § 2 kpc.

Wyrok ten zaskarżyli w całości pozwani H. J. i P. W., zarzucając:

- naruszenie art. 189 kpc poprzez przyjęcie, że powódka posiadała interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie w niniejszej sprawie, pomimo braku wszczęcia przez nią procedury zbycia udziałów w (...) oraz przez ustalenie przez Sąd okoliczności nie podlegającej ustaleniu na podstawie tego przepisu,
- naruszenie art. 60 ust. 1 UKP przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że stosuje się go do spółek, w których Skarb Państwa był jedynym akcjonariuszem (udziałowcem) na moment wejścia w życie UKP, pomimo braku takiej przesłanki w treści przepisu,
- naruszenie art. 60 ust. 1 UKP w zw. z art. 19 UKP przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że datą wejścia w życie UKP, rozstrzygającą o zakresie podmiotowym stosowania tej ustawy jest 8 kwietnia 1997 r., pomimo, że część przepisów ustawy weszła w życie w dniu 22 października 1996 r.,

- naruszenie art. 67 UKP przez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że przepisem tym objęte są jedynie czynności dokonywane w procesie prywatyzacji, a nie obejmuje on czynności zawarcia umowy spółki z o.o. i nie stanowi skutku czynności, o której mowa w art. 67 UKP uzyskanie prawa pierwszeństwa przez współnika spółki z o.o.
- naruszenie art. 67 UKP w zw. z art. 2 Konstytucji RP przez ich błędną wykładnię sprzeczną z zasadą prokonstytucyjnej wykładni przepisów oraz zasadą ochrony praw nabytych;
- naruszenie art. 354 § 1 kc w zw. z art. 2 ksh i w zw. z § 27 pkt 1 rozporządzenia w sprawie określenia sposobu i trybu organizowania przetargu na sprzedaż składników trwałych przez spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji przez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji przyjęcie, że (...) nie miało obowiązku podjęcia uchwały o bezprzetargowym zbyciu udziałów w (...) na podstawie § 27 pkt. 1) rozporządzenia, pomimo, że jako współnik (...) jest związane umową spółki, w tym § 15 umowy spółki, zaś obowiązek lojalności wymagał w takiej sytuacji podjęcia przez (...) uchwały pozwalającej na nieprzeprowadzenie trybu przetargowego zbycia udziałów w (...) i zastosowanie reżimu wprowadzonego w § 15 umowy spółki;
- naruszenie art. 20 ksh poprzez przyjęcie, że (...) jest jedynym współnikiem (...), który nie jest związany § 15 umowy spółki;
- naruszenie art. 182 ksh poprzez przyjęcie, że art. 19 UKP wyłącza przewidziane w umowie spółki uprawnienie zarządu spółki do wyrażania zgody na zbycie udziałów w tej spółce;
- naruszenie art. 182 ksh poprzez przyjęcie, że art. 19 UKP wyłącza przewidziane w umowie spółki prawo pierwszeństwa;
- naruszenie art. 252 ksh poprzez przyjęcie, że (...) jest uprawniony do ustalenia bezskuteczności § 15 umowy spółki w oparciu o art. 189 kpc, bez zachowania wymogów formalnych zdefiniowanych w art. 249 - 254 ksh;

W powołaniu na te zarzuty skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według spisu kosztów lub norm przepisanych. Ewentualnie wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Poznaniu wraz z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Domagali się też przedstawienia przez Sąd Apelacyjny Sądowi Najwyższemu zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania w postępowaniu apelacyjnym, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych okazała się uzasadniona aczkolwiek z przyczyn w niej nieeksponowanych.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny je w pełni podziela i przyjmuje jako swoje własne. Znaczna część zarzutów pozwanych podniesiona w apelacji okazała się bezzasadna.

Przede wszystkim nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut braku interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, co do interesu prawnego po stronie powódki i przytoczoną na poparcie tego stanowiska argumentację, co czyni zbędnym jej powtarzanie.

Wypada tylko dodać, że o tym, iż pomiędzy stronami istnieje niepewność stanu prawnego świadczy dobitnie fakt, iż z podobnym powództwem o ustalenie wystąpili wcześniej pozwani, argumentując posiadanie interesu prawnego.

Niewątpliwie więc strony umowy spółki pozostają w realnym sporze dotyczącym ich wzajemnych praw i obowiązków wynikających z umowy spółki.

Rozstrzygnięcie sporu pozwoli stronom na określenie ich sytuacji prawnej i zapobiegnie dalszym ewentualnym sporom, które w przypadku sprzedaży udziałów, dotyczyłyby również osób trzecich – nabywców udziałów.

Nadto słusznie podkreślił Sąd Okręgowy, iż powódka nie może uzyskać ochrony swoich praw w drodze powództwa o świadczenie. Wszystkie te okoliczności powodują, że powódka ma interes prawny (art.189 kpc) w żądaniu ustalenia stosunku prawnego.

Nie zasługiwał też na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 60 ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu orzekającego, iż przepisy ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw stosuje się do powodowej Spółki.

Powodowa Spółka została wpisana do rejestru przedsiębiorstw przed dniem wejścia w życie ustawy tj. przed dniem 8 kwietnia 1997 roku.

Zgodnie z art. 77 tej ustawy, weszła ona w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia tj. właśnie z dniem 8 kwietnia 1997 roku.

To zaś, że część przepisów ustawy weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (23 października 1996 roku) nie oznacza, że już z tym dniem cała ustawa weszła w życie.

Nie można też przyjąć, że ustawa weszła w życie w dwóch różnych terminach.

W związku z powyższym, skoro powodowa Spółka została wpisana do rejestru w dniu 30 października 1996 r. i w tej dacie Skarb Państwa był jedynym akcjonariuszem, przepisy ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw znajdują zastosowanie do powodowej Spółki.

To zaś, że w późniejszym okresie (po 7 października 2005 roku) Skarb Państwa przestał być jedynym akcjonariuszem, nie oznacza, że powodowa Spółka przestała podlegać przepisom tej ustawy.

Jak słusznie podkreślił Sąd Okręgowy, decydujące znaczenie ma moment wejścia w życie ustawy i posiadanie w tym dniu przez Skarb Państwa 100% akcji w spółce.

Za bezzasadny uznał także Sąd Apelacyjny zarzut naruszenia art. 67 ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw.

Słusznie uznał Sąd Okręgowy, iż przepis ten o charakterze interporalnym odnosi się jedynie do skutków czynności prawnych a nie do czynności prawnych. W żadnym więc sposób nie może przesądzać jakie przepisy prawne stosować należy do umowy spółki.

Jak podkreślił trafnie Sąd orzekający przepis ten dotyczy podejmowanych czynności prawnych z zakresu prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych przed dniem wejścia w życie ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw.

Pomimo bezzasadności powyższych zarzutów, apelacja okazała się jednak uzasadniona.

Sąd Okręgowy uznał za nieporozumienie powoływanie się przez pozwanych na § 27 pkt. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lutego 2007 roku w sprawie określenia sposobu i trybu organizowania przetargu na sprzedaż składników aktywów trwałych przez spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji (Dz.U. 2007 nr 27, poz. 177).

Ze stanowiskiem tym nie sposób się zgodzić.

Oczywistym jest, że w tym przepisie chodzi o „uchwałę walnego zgromadzenia lub statut spółki” powstałej w wyniku komercjalizacji, czyli o uchwałę lub statut powodowej Spółki.

Okoliczność ta ma bardzo istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Oznacza bowiem, że istnieje możliwość odstąpienia przez powodową Spółkę od trybu przetargowego na sprzedaż udziałów – wynikającego z art. 19 ust. 1 ustawą o komercjalizacji przedsiębiorstw – w spółce (...) poprzez podjęcie stosownej uchwały.

Cytowane wcześniej rozporządzenie nie określa szczegółowo warunków stosownej uchwały o odstąpieniu od przetargu, wymagając jedynie by nastąpiło to z uwzględnieniem konieczności ochrony interesów Skarbu Państwa (art. 19 ust. 1 pkt. 4 ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw).

Zatem powodowa Spółka może odstąpić od sprzedaży udziałów w spółce (...) podejmując stosowną uchwałę w tym zakresie.

Nie można więc uznać, że z uwagi na bezwzględnie obowiązujący przepis art. 19 ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw, powódka nie podlega ograniczeniom wynikającym z § 15 umowy spółki (...), że powódka nie ma obowiązku uzyskania zgody zarządu lub rady nadzorczej spółki (...) na zbycie udziałów i, że pozwanym lub osobom trzecim nie przysługuje prawo pierwokupu udziałów bądź prawo pierwszeństwa nabycie udziałów za cenę wskazaną w § 15 ust. 4 umowy spółki (...).

Ma bowiem możliwość odstąpienia od przetargu po podjęciu stosownej uchwały. Nie mogą odnieść skutku przy tym argumenty powódki, że odstąpienie od trybu przetargu może być potraktowane jako działanie na szkodę Skarbu Państwa.

Podejmując stosowną uchwałę w tym zakresie powódka ma bowiem ustawowy obowiązek konieczności ochrony interesu Skarbu państwa i od niej jedynie zależy czy dochowa tego obowiązku.

Należy podkreślić, że skoro ustawa przewiduje możliwość odstąpienia od przetargu z uwzględnieniem konieczności ochrony interesu Skarbu Państwa, to oznacza, że taka sytuacja jest możliwa.

Natomiast jeśli powódka uważałaby, że odstąpienie od trybu przetargowego i sprzedaż udziałów w spółce (...) w trybie określonym w § 15 umowy tej spółki nie uwzględniałyby konieczności ochrony interesu Skarbu Państwa, wówczas winna rozważyć celowość sprzedaży udziałów w spółce (...) w trybie określonym w § 15 umowy tej spółki.

Nie może zaś być tak, że niemożność uwzględnienia konieczności ochrony interesu Skarbu Państwa oznacza w każdym przypadku, że powodowa Spółka nie jest związana ograniczeniami wynikającymi z § 15 umowy spółki (...).

Zwrócić jeszcze należy uwagę na bardzo istotną kwestię.

Zapis § 15 umowy spółki (...) został wprowadzony w 2003 roku gdy już obowiązywała ustawa o komercjalizacji przedsiębiorstw.

Powodowa Spółka jako wspólnik spółki (...) głosowała za przyjęciem uchwały wprowadzającej ten zapis i nie zaskarżyła tej uchwały. Nie są znane motywy – powódka ich nie ujawniła – jakimi kierowała się powódka głosując za podjęciem uchwały wprowadzającej § 15 umowy spółki (...) zawierający ograniczenia przy sprzedaży udziałów.

Złożyć trzeba, iż powódka w momencie podejmowania uchwały (14.03.2003 r.) знаła treść przepisów ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw, w szczególności bezwzględnie obowiązujący art. 19 tej ustawy przewidujący tryb przetargu w przypadku sprzedaży udziałów.

Jednakże mimo tego, powódka głosowała za podjęciem uchwały.

Oznacza to, iż uznała, że tryb sprzedaży udziałów przewidziany w § 15 umowy spółki (...) jest do pogodzenia z bezwzględnie obowiązującym artykułem 19 ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw. W przeciwnym bowiem przypadku winna zaskarżyć uchwałę wprowadzającą w § 15 umowy spółki (...), jako sprzeczną z ustawą.

Biorąc powyższe pod uwagę brak jest podstaw do ustalenia, że powódka w razie zbycia udziałów nie podlega ograniczeniom wynikającym z § 15 umowy spółki (...).

Jest bowiem możliwość odstąpienia od przetargu, co oznacza, że nie ma bezwzględnego obowiązku stosowania trybu przetargowego.

Powódka żądając ustalenia, że nie podlega ograniczeniom wynikającym z § 15 umowy spółki (...), żądała w istocie ustalenia, że ma bezwzględny obowiązek stosowania trybu przetargowego, gdyż tryb przewidziany w § 15 umowy spółki (...) jest nie do pogodzenia z bezwzględnym obowiązkiem stosowania trybu przetargowego.

Jak zaś wskazano wyżej jest to żądanie nieuzasadnione.

Dodatkowo należy zauważyć, że brak jest jakichkolwiek podstaw do żądania ustalenia, że powódka w razie zbycia udziałów jakie posiada w spółce (...) nie ma obowiązku uzyskania zgody zarządu albo rady nadzorczej.

Ani przepis art. 19 ustawy o komercjalizacji przedsiębiorstw, ani żaden inny przepis tej ustawy nie stoi w sprzeczności z zapisem § 15 umowy spółki (...) wprowadzającym uzależnienie zbycia uchwałą od zgody spółki.

Zapis § 15 umowy spółki (...) jest w pełni zgodny z art. 182 ksh i brak jest jakichkolwiek podstaw do ustalenia, iż powodowa Spółka nie jest związana tym zapisem.

Należy jeszcze podnieść, iż uwzględnienie powództwa naruszałoby określony w art. 20 ksh nakaz jednakowego traktowania wspólników.

Nakaz ten w sensie normatywnym oznacza obowiązek równego traktowania wszystkich wspólników w takich samych okolicznościach usprawiedliwionych interesami spółki.

Interes spółki (...) nie usprawiedliwia odmiennego traktowania powódki, a przynajmniej nie zostało to w żaden sposób wykazane.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił.

Zmianie podlegało też rozstrzygnięcie o kosztach procesu za I instancję.

Stosownie do wyniku sporu, kosztami postępowania należało obciążyć powódkę (art. 98 kpc) i na podstawie art. 108 § 1 kpc zasądzić od powódki solidarnie na rzecz pozwanych kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do art. 98 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc zasądzać od powódki solidarnie na rzecz apelujących kwotę 81.150 zł (75.750 zł tytułem wpisu od apelacji oraz 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego).

Ewa Staniszevska Marek Górecki Waldemar Kryślak